

ПОСВЕЩАВА СЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ВИЗИЯ ЗА МОДЕРНО УЧИЛИЩЕ И
УВЕРЕНОСТА НИ В ДОСТОЙНОТО БЪДЕЩЕ

НАСЪРЧАВАНЕ НА МНОГООБРАЗИЕТО И ПРИОБЩАВАНЕТО В УЧИЛИЩАТА В ЕВРОПА

*Маргаритис Схинас
Заместник-председател на Европейската комисия*

„Като европейски граждани, ние всички споделяме общи фундаментални ценности, които лежат в основата на ежедневието ни.

ВКЛЮЧВАНЕТО е едно от тях.

Осветляването на различни перспективи и опит култивира културна интелигентност и емпатия. Споделено разбиране, че всички са заслужаващи, че никой не трябва бъде изоставен, независимо от своя произход, вярвания или начин на живот.

И включването трябва да започне, без съмнение, в училище. За да създадат включваща образователна среда, училищата трябва да имплантират разнообразието и приобщаването в учебното съдържание, в методите и ежедневието на училището. Това изисква също внимание към индивидуалните таланти, предизвикателства и нужди. Учениците трябва винаги да се чувстват подкрепени и способни да достигнат своя максимален потенциал. Справянето с различните видове пристрастяване и насърчаването на приобщаването от ранна възраст може да спомогне за предотвратяване на тормоза, насилието и други дискриминационни практики.

Европейската комисия стартира няколко инициативи за насърчаване на приобщаващи образователни среди, които приемат многообразието и помагат на учениците да се чувстват ценени, уважавани и включени. Значението на включването, разнообразието и благосъстоянието в учебната среда е един от основните стълбове на Европейско образователно пространство, което Комисията представи през 2020 г.

Гарантиране на по-добри образователни резултати за всички учащи, чрез повишаване на представянето на базовите умения и намаляване на ранното напускане на образованието и обучението е целта на **Препоръка на Съвета относно пътищата към училищния успех**, приета през 2022 г.

А през 2023 г. Европейската комисия създаде експертна група за подобряване на подкрепящите учебни среди за уязвими ученици и за насърчаване на благополучието и психичното здраве в училище.

Убеден съм, че като работим заедно ние можем да реализираме нашата споделена визия за установяване на единство в многообразието в нашите училища и нашите общества.“

/European Commission/EACEA/Eurydice, 2023. Promoting diversity and inclusion in schools in Europe. Eurydice report. Luxembourg: Publications Office of the European Union/

ПРОЕКТ 2022-2-BG01-KA122-SCH-000100391

"УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ - ОТ ГЛОБАЛНИ УМЕНИЯ И НАГЛАСИ КЪМ ЗНАНИЯ"

KA122-SCH - краткосрочни проекти за мобилност на учащи и персонал в училищното образование

Съфинансиран по Програма „Еразъм+“ на Европейския съюз

Тип дейност: Физическа мобилност на училищен персонал с цел обучение

Стойност: 18 560 евро

Период на изпълнение: 01.02.2023 – 31.01.2024

Цел на проекта: използвайки принципа "Учене през целия живот" да се развият педагогическите и управленски компетенции на 1 директор, 1 педагогически съветник и 8 учители по време на 5 структурирани транснационални обучения

В края на януари 2024 г. приключва изпълнението на училищния проект. Замислен, разписан и одобрен за финансиране през 2022 г., основните акценти, залегнали в него, съвпаднаха с всички основни стълбове, които бяха заложени на европейско ниво: с Решение на Европейския парламент и Съвета на Европа,

периодът 9 май 2023 г. – 8 май 2024 г. бе определен за **Европейска година на уменията**, за да постави уменията и ученето през целия живот в центъра на вниманието, с акцент върху компетентностите в областта на цифровите и екологичните технологии.

Включихме се и в общеевропейската инициатива „Дни на Еразъм“ (ErasmusDays), с която се цели

отбелязването на огромното положително въздействие на Програма „Еразъм+“, едновременно във всички легитимни за участие в Програмата държави по света.

Изпълнението на проекта включваше 10 мобилности с участие в 5 транснационални обучения, а именно:

1. *Neuroscience: Understand How Your Students Learn*, Rome, Italy
2. *Traditional Arts and ICT Art Tools for Teaching your Subjects and Promoting Life Skills*, Barcelona, Spain
3. *Discover the 7Cs: Learning for Life (and Work) in the 21st Century*, Helsinki, Finland

4. *Climate Change and Global Citizenship Education, Valencia, Spain*

5. *Global Education and Critical Media Literacy: Essential Elements in Contemporary Teaching, Ghent, Belgium*

Осъществихме проекта водени от разбирането, че учене означава промяна. А такава настъпва като следствие от участие в ситуация и опит, които ни позволяват да придобием нови знания или да развием нови умения. От своя страна развитието на умения е ключ към разгръщане на поредица от основни човешки права. Днешните деца и юноши се нуждаят от балансиран набор от когнитивни, социални и емоционални умения, за да постигнат положителни резултати в училище, на работа и в живота като цяло. Подходът на нашето училище е насочен към интегриране развитието на умения в ежедневните дейности и практики чрез съвместни усилия, които полагат и учители, и семейства, и деца.

По време на обучението си на тема: „Неврология: да разберем как учат нашите ученици“ (13-18 март 2023), директорът д-р Снежана Няголова и педагогическият съветник Динка Дойчева задълбочено изучаваха проблематиката как се изгражда дългосрочна памет, кои подходи биха довели до повишаване на потенциала

за учене, как да създадем класна стая, която работи по начина, по който мозъкът „харесва“ да учи. Споделени бяха стратегии в класната стая, които отразяват това, което знаем за мозъка и ученето на тийнейджърите.

Таня Стоянова, преподавател по рисуване, и инж. Антоанета Маринова (зам.-директор), се спуснаха в дълбините на преподаването чрез изкуство. Във всеки предмет могат да се използват методите за рисуване с цел активиране вниманието на учениците и повишаване на мотивацията им за участие (драскане, традиционно рисуване, интуитивно рисуване, рисуване със специфично приложение за iPad и Android), фотография (традиционна и творческа фотография и Stop motion техника), театър (творческо писане,

изпълнение, запис).

Подобен подход по естествен начин намира обща точка между традиционните похвати за рисуване и модерните компютърно базирани техники.

Обучението се състоя от 10 до 15 април 2023 г. в Барселона, Испания.

**„Открийте седемте умения /7CS/:
учене за живот (и работа) през 21-
ви век“** беше обучението, което
завършиха в Хелзинки, Финландия
преподавателите от ЕКК
„Математика и ИКТ“ инж. Тодор
Георгиев и г-жа Виолета Стойкова
(24-29 април 2023).

Знайно е, че училищните програми
по света широко интегрират
популярно наричаното „4 Cs“, което
включва: критично мислене
/Criticism/, креативност /Creativity/,

сътрудничество /Collaboration/ и
комуникация /Communication/.

В отговор на нарастващата миграция
на населението, ускоряващите се
промени в работната сила и бурно
технологично развитие, едва през
последните години набират скорост
новите 3 Cs - межкултурно
разбирателство, кариера и житейски
умения, както и компютърна и
цифрова грамотност. Курсът помогна
колегите да придобият системно
разбиране за всички „7 Cs“ и за това как да ги интегрират в преподаването и
училищната програма.

„Изменение на климата и образование за глобално гражданство“ бе изборът за
обучение на преподавателите по английски език Видилина Русева и Екатерина
Харалампиева. По време на курса те имаха възможност да деконструират
понятието за устойчивост и да го изследват с интердисциплинарен подход,
който обхваща неговите социални, хуманистични, икономически, екологични и

научни аспекти.

Усвоиха знания и умения по въпроса как устойчивостта корелира с много често
преподавани предмети и как учителите могат да накарат учениците си да
осъзнаят по-добре важни екологични въпроси, като по този начин повишат
мотивацията им да станат активни защитници на устойчивостта. Не на
последно място бе поставен акцент върху идеите за критичното

консуматорство и повторно използване на материали в инициативи и проекти, подготвени от самите ученици.

Интересен и полезен се оказа и последния курс от проекта: **„Глобално образование и критична медийна грамотност: основни елементи в съвременното преподаване“**, състоял се в Гент, Белгия (26.06 – 1.07. 2023). Участничките, Денница Паунова – възпитател в начален етап и Донка Павлова, учител по английски език, получиха практическо разбиране на основните принципи на глобалното образование и умения как да го включат в учебна програма. Натрупаха богат опит в проектирането на образователни дейности за повишаване осведомеността на учениците относно глобалните предизвикателства (например първопричините за бедността, неравномерното разпределение на ресурсите, природата на конфликтите, манипулирането на информация и влошаването на околната среда). Идентифицират фалшивите новини и вдъхновяват критичното мислене и критичното използване на медиите от страна на учениците, мотивират ги да бъдат активни и отговорни глобални граждани. Разбирането на случващото се около нас и разпознаването на основните вдъхновяващи ценности са сред специалните акценти в търсената у учениците промяна.

КУРС КЪМ ПРОМЯНА

Няма едно бъдеще, а много възможни бъдеще-та. От сегашните ни действия зависи кое бъдеще ще стане реалност. Бъдещето е отворено!...

КЛИМАТЪТ В УЧИЛИЩЕ – КАК ДА ГО „ЗАТОПЛИМ“

Автор: **Байба Мартинсън**, доктор по психология, член на експертната група на ЕК за подкрепяща учебна среда за групи в риск от изоставане и за подкрепа на благосъстоянието в училище.

Из European School Education Platform https://school-education.ec.europa.eu/bg/insights/viewpoints/school-climate-has-not-been-affected-global-warming?pk_campaign=esep-jan24

При влизане в което и да е училище, може да се наблюдава физическата среда, писмените разпоредби, културата на взаимоотношенията, училищната атмосфера, ценностите и дори неписаните правила в него. Това е **училищният климат, който определя начина, по който възприемаме и преживяваме училището**. Спомените ни за преживяното в училище, например какво сме харесвали там и какви са били най-добрите ни преживявания, най-вероятно ще бъдат свързани с училищния климат, а не с оценките или учебното съдържание. Училищният климат не е еднопластово понятие и включва различни измерения: усещането за физическа и емоционална безопасност, качеството на взаимоотношенията между връстници и възрастни, преподаването и ученето (включително очакванията на учителите, стимулиращата среда и учебните материали), както и сътрудничеството с родителите и местната общност.

Основните въпроси са свързани с това как да се насърчи мотивацията за учене и да се намалят поведенческите проблеми на учениците.

Систематичният, изцяло последователен общоучилищен подход за изграждането на позитивна училищна среда спомага за намаляване на рисковете от социални, емоционални и поведенчески проблеми и допринася за психичното здраве и благополучие както на учениците, така и на учителите.

Положителният училищен климат предотвратява отпадането от училище, тормоза и други поведенчески проблеми и улеснява академичните постижения, положителните резултати в областта на психичното здраве, ангажираността в училище и просоциалното поведение. Това може да засили чувството за принадлежност към училището и времето, прекарано в него, да стимулира растежа, да осигури положителни предизвикателства и да бъде приобщаващо.

Приобщаващите училищни среди се характеризират с равенство в образованието по отношение на расовата и етническата идентичност, пола и половата идентичност, социално-икономическия статус и способностите.

Ето защо, **за разлика от кризата в областта на глобалния климат, ние трябва да „затоплим“ училищния климат**, за да избегнем бъдещи проблеми. Изграждането и поддържането на положителен училищен климат изисква постоянно внимание и координирани усилия по отношение на планирането и изпълнението на дейностите, както и последователност в поддържането на определени практики през цялата година.

Съсредоточаването върху взаимоотношенията, универсалният подход към развитието на социално-емоционалните умения и формиращото оценяване са някои от факторите, улесняващи изграждането на положителен училищен климат. В основата на неговата устойчивост са увереността и лидерството на директора на училището, готовността за промяна и планирането ѝ, подкрепата за учителите, които ще бъдат изпълнители на тази промяна, и силното партньорство с родителите и по-широката общност.

Училищата могат да използват няколко критерия за самоанализ, за да оценят напредъка си относно процеса на планиране, изграждане и поддържане на положителен училищен климат:

- Положителният училищен климат е ясно обявен като ценност и цел на училището (той е част от визията на училището, включен е в слогана или уебсайта на училището).
- Прилага се общоучилищен подход (например активна роля на училищната администрация, обучение на учителите и постоянна подкрепа, участие на всички учители и всички ученици).
- Улеснено е социално-емоционалното израстване и позитивното поведение (например в учебната програма от образованието и грижите в ранна детска възраст до края на гимназиалния етап на обучение е включена програма за развитие на социално-емоционалните умения, разработена е ясна система за решаване на проблеми).
- Възможности за практикуване на приобщаване, просоциално поведение, гражданска активност и безопасност са интегрирани в задачите и формиращото оценяване.
- Редовно събиране и анализ на данни, за да се определят силните и слабите страни, да се планират по-нататъшни дейности и да се оцени напредъкът на училището.

С последователен подход към изграждането и поддържането на положителен училищен климат, училището може да изпълни истинската си мисия - да предоставя академични знания и да развива психически здрави млади хора, което е един от начините да се допринесе за благосъстоянието в училище и в дългосрочен план.

ДА ВДЪХНОВИМ РОДИТЕЛИТЕ, ЗА СЕ СПРАВИМ С КЛИМАТИЧНАТА КРИЗА

Интервю с Алисън Микълъм - вицепрезидент и съ-секретар на INTERPARENTS, координираща група, която представлява родителите на над 28 000 ученици от училища в цяла Европа

(публикува се със съкращения)

https://school-education.ec.europa.eu/bg/insights/viewpoints/education-talks-inspiring-parents-tackle-climate-crisis?pk_campaign=esep-nl-may23

„Здравейте, казвам се Али Микълъм и се застъпвам за цялостен училищен подход към образованието за устойчиво развитие. Като бивш учител за мен беше ясно колко важно за децата ми ще бъде образованието за устойчиво развитие. Проблемът е, че нямаме време да чакаме нашите деца да пораснат и да спасят света. Нуждаем се от политици, банкери и предприемачи, които да направят

промени в нашите системи сега. А кои са тези политици, банкери и предприемачи? Това сме ние. Това са родителите.

Имах шанс да се запозная с друга майка, Денис, на спирката на училищния автобус. Заедно се почувствахме окуражени като доброволци да поемем ролята на консултанти по устойчиво развитие за директора на училището.

За да разработим стратегията си, комбинирахме няколко подхода. Интервюирахме важни заинтересовани страни и преразгледахме текущите дейности. Проучихме образователните рамки и потърсихме вдъхновение в други училища. Също така проучихме целите на ЮНЕСКО. Събрахме резултатите в стратегия „Изграждане на бъдещето, което искаме“. В нея има визия, мисия и 23 измерими цели.

Пред реализирането на тази визия имаше предизвикателства. Училищата са много натоварени и комплексни места, така че за всеки директор може да бъде предизвикателство да провежда редовни срещи на заинтересованите страни. Смисълът на работата е в интегрирането на позитивна визия заедно с ценности, които да се направят видими за всички заинтересовани страни да се стремят към тях. Винаги, когато срещам пречки, просто се появявам на следващата среща и откривам, че енергията на групата ме увелича да продължа напред.

Ние сме част от този устойчив преход и наистина е важно нашите истории да получат видимост.

Поставяме си два вида цели, групирани по три стратегически стълба.

Първите включват проектите, по които така или иначе работим, които може да бъдат подобрени, разширени или ребрандирани, за да се окаже по-голямо въздействие върху институциите.

Вторите са качествено новите проекти.

Трето, ангажирайки нашите общности, си поставихме за цел да създадем онлайн пространство за срещи, където да се свързват всички родители.

В рамките на нашия стълб „Образование“ включихме по-широко и по-задълбочено общуване относно политиките за психично здраве и благополучие на нашето училище, както и **интегрирането на проблемите на околната среда във всички учебни предмети**. Вярваме, че учениците и учителите заслужават да работят в среда, които им помагат да преуспяват. Всички ние трябва да се чувстваме добре, за да се изправим пред тази криза с необходимия оптимизъм и енергия.

Така че, ако едно училище иска да ангажира повече родители в своите дейности, първо трябва да се замисли за причините, поради които родителите предлагат доброволна помощ. Родителите предлагат доброволна помощ, защото искат да бъдат полезни. Те искат да се доближат малко повече до училището. Искаме също да научим нещо ново, може би да създадем нови приятелства и да внесем експертния опит, който може да имаме, за да подобрим нещата за нашите деца. Така че, нека родителите знаят, че могат да бъдат полезни. Привлечете ги със завладяваща визия за едно по-добро възможно бъдеще или ги помолете за помощ, за да го създадете.

Работата по устойчивостта е фантастичен антидот срещу тревожността. Вдъхновена съм да направя още много лични промени, и всеки, който изпитва тревожност за климата, ще намери антидот в действието. И така, родители, вие сте на ход. Зная от опит, че всеки разговор може да предизвика действие и всеки човек може да играе роля в справянето с климатичната криза!“

ДА ПРЕВЪРНЕМ РОДИТЕЛИТЕ В СЪЮЗНИЦИ НА УЧИЛИЩАТА

Из https://school-education.ec.europa.eu/bg/insights/tutorials/making-parents-schools-allies?pk_campaign=esep-nl-may23

Разбиране на ангажираността на родителите

Ангажираността на родителите се отнася до активното и пряко участие на родителите в образованието и училищната общност на техните деца. Това не се случва автоматично; училищата трябва систематично да подхранват ангажираността чрез различни стратегии. Родителите могат да имат значима роля, включително да подкрепят изпълнението на задачите за домашна работа, да бъдат важен глас в срещите между родители и учители и да извършват доброволческа дейност в класната стая.

Анкета относно родителите, проведена в European School Education Platform (2019 <https://school-education.ec.europa.eu/bg/insights/viewpoints/anketa-otnosno-roditelite-rezultati>), сочи, че е „налице силна връзка между позитивната учебна среда вкъщи и представянето на учениците в училище. Ангажирането на родителите и настойниците като партньори в обучението в една цялостна училищна стратегия може да подкрепи обучението на децата, поведението им и социалното и емоционалното им развитие. За родителите от семейства в неравностойно положение обаче може да е сложно да помогнат на децата си, а пък за учителите може да се окаже предизвикателство да включат родителите, поради бариери като различен роден език или недоверие от страна на родителите, които поставят под съмнение методиките и учебните програми.

На въпрос **Кои са основните предизвикателства, свързани с участието на родителите?** отговорите показват, че са налице няколко предизвикателства, когато става въпрос за подобряване нивото на участие на родителите.

- Почти три четвърти от участниците в анкетата (73%) споменават като трудност недостъпността и безразличието на родителите спрямо образованието на децата им.

- 53% посочват, че липсват успешни стратегии за ангажиране на родителите.

- 36% считат за предизвикателство нежеланието на учителите да включват родителите.
- 35% - проблем е липсата на яснота относно ползите от участието на родителите
- 24% - езикови, социални и културни бариери, свързани с родителите.
- 11% от анкетираните посочват като предизвикателство обезсърчаване от страна на директорите.
- 8% обезсърчаване от страна на министерството или общината.

От проучването става ясно, че почти всички училища на анкетираните ангажират родителите и насърчават тяхното участие. Предизвикателствата, пред които са изправени училищата са сходни.“

Същото проучване разкрива, че 96 % от учителите считат, че участието на родителите оказва положително въздействие върху постиженията на учениците, а училищата следва да дадат приоритет на тази ангажираност.

Защо родителската ангажираност е от значение?

Родителската ангажираност има множество положителни ефекти върху децата; участието на родителите подобрява академичните постижения, самочувствието, нагласите и поведението на учениците.

Засилената комуникация между училищата и родителите има положително въздействие. Когато учителите предоставят информация за учебните програми, домашната работа и напредъка на учениците, родителите участват по-активно; това участие може да доведе до по-висок процент на изпълнение на домашната работа, по-малко отсъствия и по-добри резултати по математика.

Учене у дома

Голяма част от ученето на децата се извършва извън училище, най-вече в тяхната домашна среда. Повечето различия в постиженията между учениците се пораждат извън училищата и подчертават ролята на родителите.

Училищата могат да насърчават ученето у дома, като:

- консултират родителите относно етапите на развитие на ученето при децата (напр. чрез семинари или информационни материали);
- изготвят неформални доклади или бюлетини, за да дадат възможност на родителите да се свържат и да надграждат върху това, което се случва в класа и училището;

- предоставят конкретни съвети за това как да се подпомогне ученето у дома: чрез създаване на определен график (сън, хранене, игра), осигуряване на специално време и пространство за изпълнение на домашна работа, проследяване на възложените задачи и проекти, насърчаване на умереното използване на социални медии, игри и телевизия и др.;
- насърчават използването на местни услуги като библиотеки, музеи, театри и др.;
- предлагат книги и образователни онлайн инструменти, които родителите могат да използват у дома, за да задълбочат ученето на децата си.

Изграждане на общности и доброволческа дейност

„За отглеждането на дете трябва цяло село“

Така гласи красноречивата поговорка и ни напомня, че родителите могат да допринесат за образованието не само на своите, а на всички деца.

Вземане на решения

Освен да организират продажби на сладкиши, родителите искат гласовете им да бъдат чути, което може да ги подтикне да създадат или да се присъединят към родителска асоциация. Училищата могат да подкрепят това, например като:

- провеждат редовни проучвания за събиране на мненията на родителите;
- проявяват уважение към гледната точка и експертния опит на родителите, например като отговарят на техните отзиви и предложения в бюлетин за родители;
- отправят своевременна покана към всички родители да присъстват на заседанията на училищния съвет и на други форуми за управление;
- насърчават открит диалог, не само еднопосочна комуникация.

По време на учебните часове родителите могат да станат гостуващи лектори в своята област на компетентност или да допринесат за читателски сесии в училище, за да насърчат навика за четене. Те могат също така да поемат доброволчески задачи в училищата, като например наставничество и ръководене на интерактивни групи.

Някои училища предлагат и специално пространство за родителите. Училищата могат също така да включат родителите в пътувания и прояви, както и в извънучилищни дейности: партита на класа, клубове (по изкуства, театър, игри, спорт) или филмови вечери.

КАК ПО-ДОБРЕ ДА РАЗБИРАМЕ И ПОДКРЕПЯМЕ НАДАРЕНИТЕ УЧЕНИЦИ?

Автор: Жана Сиод-Фачин, психолог и психотерапевт, основател на психологически центрове
Cogito'Z

https://school-education.ec.europa.eu/bg/insights/viewpoints/how-can-we-better-understand-and-support-gifted-students?pk_campaign=esep-sep23

Надарени, преждевременно развити, с голям интелектуален потенциал... Всички тези термини се отнасят до една и съща клинична ситуация: деца и възрастни с коефициент на интелигентност (IQ) от или над 130 точки по стандартизирана и валидирана скала на интелигентността. Те съставляват 2,3 процента от общото население, но наистина ли е вярно, че всички те са по-интелигентни? Реалността не е толкова проста.

На първо място, оценките, използвани за идентифициране на надарени деца, не функционират като термометри или метри. IQ се изчислява с помощта на редица комбинирани показатели, които следват в по-голяма или по-малка степен еднородна структура. Не съществува нещо като „чиста“ стойност на IQ.

Необходимо е винаги да се вземе предвид психическото състояние на детето при провеждането на теста, както и характеристиките на оценяваното дете или възрастен. Интелигентността не може да бъде изолирана от останалите личностни характеристики. Просто число като стойността на IQ не може да замести „диагнозата“: тя може да бъде поставена единствено от психолога, извършващ оценката, който след това може да изготви психологически и интелектуален профил.

Да бъдеш надарен не означава просто да имаш „висок IQ“. Благодарение на изследванията в областта на невронауката сега знаем, че начинът, по който функционират мозъците на надарените личности, е различен: хиперсвързани мозъчни полукълба, по-високи скорости на обработване на информацията, по-бързо вътремозъчно предаване, по-ефективно разпределено и продължително внимание, по-добра памет и др. Тези напрегнати мозъци „улавят“ света бързо, поемат повече от него и неспирно работят: фактор, който може или да улесни живота, или да бъде изключително неблагоприятен. Някои пациенти дори казват „мозъкът ми е препълнен“, „омръзна ми да мисля“, „изключете мозъка ми“...

Освен това тази сила на мисълта, която се разгръща с висока скорост в дървовидна структура, е в непрекъсната връзка със света и интегрира всякакви слаби сигнали. Това означава, че осведомеността, чувствителността към заобикалящата среда, или както вътрешната, така и външната емоционална възприемчивост дават на тези уникални хора начин за разбиране на света, който може да се превърне – в зависимост от опита и личността на всеки надарен индивид – в психологическо минно поле или в златна мина.

По време на детството училищното образование на учениците може да бъде повлияно от разделението на техните учебни способности и интереси от тези на съучениците им – надарените деца може да бъдат отегчени, незаинтересовани или затворени в себе си. Надарените деца често се интересуват от теми, които не са привлекателни за техните връстници.

В резултат на това те може да се чувстват изолирани и да страдат от усещането, че са различни. Някои от тях, разбира се, получават подкрепа от семействата си и разбиране от хората около себе си, справят се с лекота в училище, а понякога дори са блестящи.

От съществено значение е учителите да бъдат обучавани в този неповторим начин на мислене, за да могат да дадат на тези ученици – които са взискателни към ученето, любопитни и изпитват необходимост да вникват дълбоко във всичко – това, от което се нуждаят, за да успеят. Техните въпроси винаги са мотивирани от желанието да разберат, отново и отново. Важно е това поведение да не се възприема погрешно като грубост. Когато не са достатъчно стимулирани, надарените деца може да нарушават реда от скука. Те може да загубят интерес към ученето и постепенно да се отдръпнат от училище. Добре интегрираният надарен ученик е ентузиазизиран актив за учителя и целия клас. Родителите трябва да бъдат внимателни при избора на училище, което може да интегрира надарените деца в цялата им сложност, като гарантира, че те развият пълния си потенциал.

Да бъдеш надарен е забележително съчетание: висока степен на когнитивно функциониране и определена чувствителност към света и към другите; едното никога не съществува без другото. Емоцията е компонент на интелигентността и обратно.

Познаването на това как да се идентифицират, разбират и подкрепят надарените личности е сериозно предизвикателство за преодоляване, така че всеки надарен човек, независимо дали е голям или малък, да може напълно да развие неповторимите си умения и да ги превърне в огромен ресурс в своя живот.

АЛТЕРНАТИВНИ ПОДХОДИ ЗА ИНОВАТИВНО ПРЕПОДАВАНЕ И УЧЕНЕ

https://school-education.ec.europa.eu/bg/insights/practices/alternative-approaches-innovative-teaching-and-learning?pk_campaign=esep-nl-apr23

Няма точен пряк път или вълшебен трик, който да направи класната стая по-иновативна. **Иновацията може да бъде част от малките избори, които учителят прави, или част от по-широкия контекст, в който се осъществява обучението.** Тук ще разгледаме някои педагогически подходи, които не са непременно нови, но когато се използват правилно, могат да променят ситуацията за учащите.

Учене чрез въплътяване

Ученето чрез въплътяване (embodied learning) набляга на участието на цялото тяло в процеса на учене, включително ума, тялото, физическите действия, познанието и емоциите. Посредством ученето чрез въплътяване учениците могат да бъдат по-емоционално ангажирани, отколкото при ученето в седяща среда. Физическите дейности могат да окажат положително въздействие върху познавателните способности на учениците и резултатите от ученето.

Проектът **ENABLES** се съсредоточава върху развиването на разпределено лидерство в училищата чрез дейности, основани на изкуството и дейности чрез въплътяване. Проектът предлага различни методи, включително колаж и въплътено движение, творческо писане и размисъл, драма и импровизация, както и кратки литературни етюди.

Друг проект, **INTELed**, използва ученето чрез въплътяване и мултисензорни техники за приобщаващо образование. Основните резултати от проекта са наръчник за обучение, колекция от най-добри практики и онлайн хранилище на мултисензорни игри посредством ИКТ.

Адаптивно обучение

Адаптивното обучение отчита силните страни и нуждите на всички ученици. За разлика от диференцирането, което се съсредоточава върху отделните

ученици, адаптивното обучение се фокусира върху целия клас. То трябва да създаде възможности за всички ученици да постигнат успех, например чрез ефективно групиране на учениците, преформулиране на въпросите с цел осигуряване на постепенна подкрепа или предоставяне на допълнително предварително обучение.

Целта на проекта **AILE** е да осигури технологичен инструмент, който може да бъде адаптиран към нуждите на всеки ученик. Инструментът е изграден върху принципите на универсалния дизайн за учене.

Прилагането на този инструмент помага на учителите в рамките на една платформа да създадат учебна програма, съобразена с изискванията на учениците.

<http://aile-project.com/la-plateforme/>

Активно учене

Ключовият принцип тук е, че методите на преподаване са ориентирани към ученика, като истински ангажират учениците в учебния процес и ги насърчават да разгърнат потенциала си по време на уроците. Ролята на учителя е да създава възможности за учениците да постигнат своя потенциал в класната стая. Активното учене често може да бъде подкрепено с иновативно проектирани пространства за учене.

Проектът **Novigado** подкрепи училищата и учителите в прехода от традиционната класна стая към гъвкави учебни пространства чрез ориентирани към учениците активни методи на учене и преподаване. В рамките на проекта беше разработена програма за обучение, която помага на училищата да прилагат принципите на активното учене, с насоки за гъвкави учебни пространства и инструмент за учебни сценарии.

В допълнение проектът **2Smile** представя перспектива за учене, ориентирана към ученика, като предлага различен подход към учебния процес и обяснява функциите на всеки участник в него. Тази нова перспектива взема под внимание една всеобхватна училищна стратегия, в която всички страни участват в образователния процес с холистичен стил на мислене, а учениците са в центъра на учебния процес.

Смесено обучение

Във формалното образование и обучение терминът „смесено обучение“ се отнася за училища, учители или ученици, които използват повече от един метод на преподаване или учене. Това може да съчетава множество цифрови и аналогови инструменти за обучение, както и физически пространства като места на открито, исторически или културни обекти, предприятия и др.

Проектът **SMART-MT** успя да подобри слабите резултати на учениците по математика, като им предостави атрактивни цифрови инструменти за обучение. Проектът използва смесен подход на обучение, прилагайки методи като реверсивно/обърнато обучение, микрообучение, геймификация и отворени образователни ресурси.

Проектът **FERTILE** подкрепя съвременните методи на преподаване, които ценят интердисциплинарното обучение, като съчетава художественото изразяване с образователната роботика за развиване на изчислителното мислене в смесена учебна среда.

Темата на eTwinning за 2023 година: ИНОВАЦИИ И ОБРАЗОВАНИЕ – ДА БЪДЕМ КРЕАТИВНИ С eTwinning

https://school-education.ec.europa.eu/bg/insights/news/etwinning-theme-year-2023-innovation-and-education-being-creative-etwinning?pk_campaign=esep-nl-apr23

Темата на eTwinning за 2023 бе посветена на връзката между „иновации“ и „образование“.

С приемането на нова европейска програма за иновации през 2022 г. Европейската комисия постави Европа на челно място в новата, глобална вълна от дълбокотехнологични иновации и стартиращи предприятия.

„Новата европейска програма за иновации ще гарантира, че иноваторите, стартиращите и мащабно развиващите се предприятия, както и техните иновативни начинания, имат шанс да станат световни лидери в областта на иновациите. В продължение на повече от година се консултирахме със заинтересовани страни – лидери на иновационни екосистеми, стартиращи предприятия, предприятия „еднорози“, жени – основатели на предприятия, жени, работещи в сферата на рисковите

инвестиции, университети и предприятия. Заедно ще превърнем Европа в световен лидер за дълбокотехнологични иновации и стартиращи предприятия“, заяви Мария Габриел, тогавашен комисар по въпросите на иновациите, научните изследвания, културата, образованието и младежта.

Образованието е в челните редици на тази европейска „сила“, в която иноваторите на бъдещето, а именно учениците, се подготвят да навлязат на един силно конкурентен пазар на труда. Ето защо е изключително важно учителите да проучат пълния спектър от компоненти на иновациите като устойчивост, ранно идентифициране на нуждите от обучение, динамична организация на груповото обучение, препоръки за образователни ресурси и подкрепа за професионалната ориентация на учениците.

Образованието е от основно значение за планирането, изграждането и внедряването на иновативни методи на преподаване, както и за възпитаването на таланти. Образованието играе също ключова роля за развиването, разпространението и реализирането на потенциала на знанието и иновациите.

Иновациите са многостранни, макар че не са лесно измерими. По-долу са представени някои примери за иновации, които еTwinning насърчи през 2023 г.

Социални иновации в училищата: създаване на пространство за предложения от страна на учениците как училищата да бъдат адаптирани, като се отдава по-голямо значение на изразяването на учениците и техните идеи и приоритетите и нуждите им се интегрират в по-голяма степен.

Психическо и емоционално благополучие в училищата: намаляване на „тежестта“ на строгата учебна програма, засилване на акцента върху връзките с общността, благополучието на учениците и учителите и въвеждане на ориентиран към ученика, основан на компетентността, творчески подход (който, в идеалния случай, върви ръка за ръка с европейската рамка LifeComp).

Иновации в образованието: връщане към сократическия метод, повече творчество и подкрепа за учениците да развиват собствено мнение, да говорят пред публика, да бъдат активни и да си представят собственото си бъдеще. Училищата следва да помагат на учениците да развиват критично мислене и да изразяват творческите си възгледи. За това не са необходими цифрови инструменти, а време за обсъждане и размисъл.

Връзки с местни организации: провеждането на дейности с местни организации може да предложи на учениците отлични възможности за образование и опит.

Ангажиране с иновации и ключови теми в областта на иновациите (изкуствен интелект и виртуална реалност са само някои от примерите), като ангажирането с етичните насоки, свързани с използването на изкуствен интелект и данни в преподаването и ученето, може да бъде включено като дейност в плана за действие в областта на цифровото образование.

През цялата 2023 година еTwinning общността работи усилено в посока внедряване на иновации, които всъщност далеч надхвърляха използването на технологиите в класната стая и включваха творчество, аналитично мислене, умения за решаване на проблеми и сътрудничество.

ПОДКРЕПА ЗА УСТОЙЧИВОСТ НА УЧЕНИЦИТЕ НА ГЛОБАЛНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

https://school-education.ec.europa.eu/bg/insights/news/supporting-pupil-resilience-against-global-challenges?pk_campaign=esep-jan24

Глобалните проблеми, свързани с устойчивостта, а също и промените, предизвикани от изкуствения интелект, могат да увеличат несигурността на учениците по отношение на бъдещето. Учителите могат да им помогнат да разберат тези проблеми и да се справят с притесненията относно бъдещето. Притесненията на младите хора по отношение на бъдещето не винаги биват включени в дискусиите за глобалните предизвикателства. Изследователи твърдят, че има огромна необходимост да се обсъждат емоциите, свързани с очакването, като надежда и чувство за разбиране, за да се помогне на младите хора да се справят с тези притеснения.

Извънредната ситуация в областта на климата и тревожността, свързана с опазването на околната среда

Извънредната ситуация в областта на климата има значителни последици за здравето и бъдещето на децата и младежите, но те нямат власт да ограничат вредите от нея. Поради това те изпитват тревожност, свързана с опазването на околната среда.

Като се основават на взаимодействията между тялото и ума, благосъстоянието и образователните практики за устойчивост, учителите могат да подкрепят учениците да се справят с тревожността, свързана с опазването на околната среда, като им помогнат:

- да облекчат/предотвратят симптомите на тревожност;
- да развиват умения за емоционално и психично здраве;
- да поддържат чувство за смисъл чрез надежда;
- да участват в индивидуални/колективни действия;
- да изграждат общности/да осигуряват подкрепа от връстници;
- да развият/поддържат силна връзка с природата.

Несигурност относно въздействието на изкуствения интелект и цифровата трансформация

Изкуственият интелект (ИИ) също може да бъде източник на несигурност и тревога за младите хора, които са изправени пред въпроси, свързани с влиянието му върху тяхното образование (някои смятат, че той изобщо не постига целта на образованието), въздействието му върху обществото и нарастващата несигурност в перспективите им за кариера.

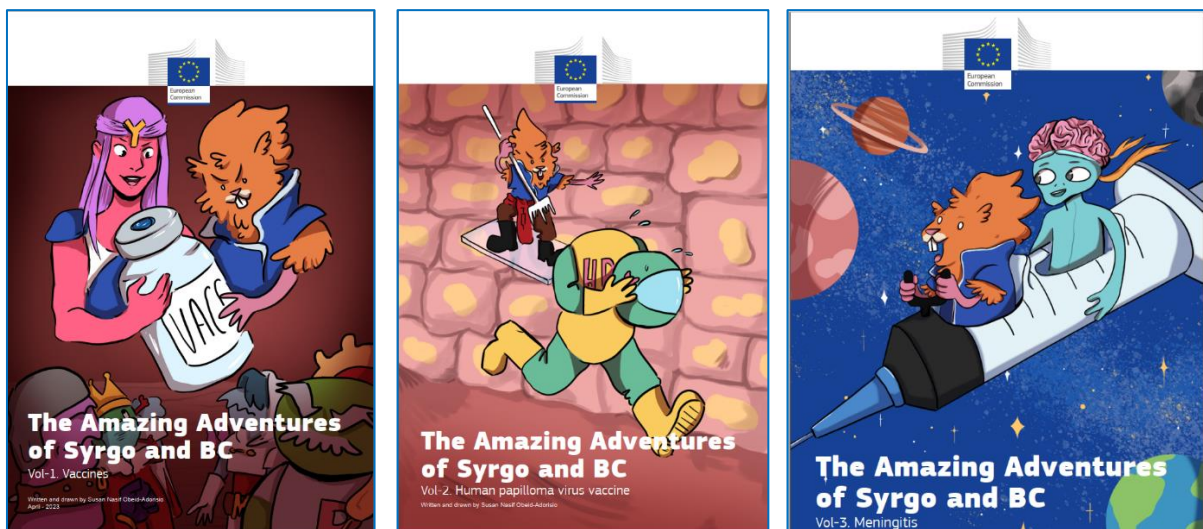
Изследователите в областта на образованието трябва също внимателно да разгледат въздействието на ИИ върху когнитивността и развиващия се мозък, тъй като тези технологии могат да имат фундаментални последици, особено в критичните периоди от развитието на мозъка.

Бъдещият законодателен акт на Европейската комисия за изкуствения интелект представлява радикално преразглеждане на цифровото регулиране, като в проекта за създаване на цифров свят, който е безопасен за всички, правата на децата са поставени в центъра на вниманието.

Борба със страховете от времето на пандемията и вирусната дезинформация

Новият образователен комикс на Европейската комисия, наречен **„Невероятните приключения на Сирго и БиСи“**, помага в борбата с дезинформацията и тревогата в училищата по отношение на вирусите и ваксинацията. Комиксът отвежда децата на приключение в реалния живот, за да научат повече за микробите и ваксините, за начина, по който действат, и за това как спасяват човешки животи.

https://learning-corner.learning.europa.eu/learning-materials/amazing-adventures-syrqo-and-bc_bg

БиСи е измислен супергерой, а негов приятел е Сирго – проверяващ фактите пухкав хамстер. Двамата обясняват на читателите защо ваксините са едно от най-важните постижения в профилактиката и контрола на заболяванията, като описват подробно как те работят и насърчават младите хора да се включат в дискусии за ваксините. В комиксите се третират и проблеми като инфекцията с човешки папиломавирус (HPV), която може да доведе до генитални брадавици, рак на шийката на матката и други форми на рак и не на последно място третата част, посветена на менингита - тежка инфекция, която до голяма степен може да бъде предотвратена чрез ваксинация.

МЕМЕТАТА КАТО КУЛТУРЕН ФЕНОМЕН

<https://fastercapital.com/topics/the-power-of-memes-in-viral-marketing.html>

Интернет мемът (наричан още мийм или меме; на английски: Internet meme) е вид мем, който се разпространява в интернет, често чрез платформи за социални медии и особено за хумористични цели. Мемовете се разпространяват от човек на човек чрез социални мрежи, блогове, имейл или новинарски източници.

Meme - идея, която се предава от един член на обществото на друг, като хората просто я копират един от друг.

Силата на миймовете в електронния маркетинг

1. Миймовете се превърнаха в неразделна част от нашата онлайн култура, доминиращи платформите на социалните медии и привличайки вниманието на милиони потребители по целия свят. Със своята хумористична и свързана природа те имат силата да се разпространяват като горски пожар и да генерират огромна ангажираност. През последните години бизнесът и търговците разпознаха потенциала на миймовете за стимулиране на виртуални маркетингови кампании. Използването на силата им може значително да подобри видимостта на марката, да увеличи обхвата на аудиторията и в крайна сметка да стимулира реализациите.

2. Миймовете, като форма на визуална комуникация, притежават забележителната способност да предават сложни идеи и емоции по прост и лесно смилаем начин. Като се докосват до препратки към популярната култура, текущи събития или споделени преживявания, те резонират с широк кръг от аудитории, което ги прави много споделяеми и свързани.

Например мемето „Разсеяният приятел“ („Distracted Boyfriend“), представящо мъж, който гледа към друга жена, докато приятелката му го наблюдава неодобрително, се използва широко от марките за изобразяване на ситуации, в които потребителите са изкушени от алтернативни продукти или услуги. Това меме не само създава хумористична връзка с публиката, но и ефективно подсилва посланието на марката.

3. Един от ключовите съвети за включване на миймове във виртуални маркетингови кампании е да останете уместни и навременни. Миймовете са ефимерни по природа и тяхната популярност може бързо да избледнее. За търговците е от решаващо значение да следят отблизо най-новите тенденции, интернет културата и нововъзникващите миймове, за да гарантират, че тяхното съдържание остава свежо и ангажиращо.

Например, по време на Super Bowl 2021, образът на Бърни Сандърс, седнал на сгъваем стол с ръкавици без ръкави, мигновено се превърна в мем-сензация.

Марки като Coca-Cola и Uber бързо се възползваха от тенденцията, създавайки мемета, които свързваха продуктите им с този вирусен момент, като ефективно се възползваха от шума и генерираха значителна онлайн ангажираност.

4. Успешните виртуални маркетингови кампании често включват задълбочено разбиране на предпочитанията, поведението и онлайн навиците на целевата аудитория. Чрез идентифициране на миймовете, търговците могат да приспособят съдържанието си, за да създадат истинска връзка и да предизвикат силни емоционални реакции.

Забележителен казус е **Wendy's**, верига за бързо хранене, известна с остроумното си и хумористично присъствие в социалните медии. Wendy's последователно използва миймове и препратки към поп-културата, за да се ангажира с тяхната предимно млада аудитория. Възприемайки мем-културата, Wendy's успешно се позиционира като удобна и забавна марка, като в крайна сметка повишава лоялността на клиентите и продажбите.

5. Внимателното проучване, разбиране и тестване са от съществено значение преди внедряването на съдържание, базирано на миймове - те трябва да се използват обмислено и с чувствителност. Неправилно преценено или обидно меме може бързо да има обратен ефект и да навреди на репутацията на марката.

6. В заключение, меметата революционизираха начина, по който общуваме и споделяме съдържание онлайн. Тяхната способност да привличат вниманието, да предизвикват емоции и да създават близки връзки с публиката е несравнима. Възприемайки силата на меметата и използвайки ефективни стратегии, търговците могат да използват този културен феномен, за да стимулират познаваемостта на марката, ангажираността и в крайна сметка бизнес успеха.

...НА ФИНАЛА, ДА СИ ПОЖЕЛАЕМ

НА ДОБЪР ЧАС И ДО НОВИ ПОСТИЖЕНИЯ И УСПЕХИ!

Проект 2022-2-VG01-KA122-SCH-000100391 „Училищно образование - от глобални умения и нагласи към знания“ е финансиран с подкрепата на Европейската комисия.

Тази публикация отразява само личните виждания на нейния автор и от Комисията не може да бъде търсена отговорност за използването на съдържащата се тук информация.